

SL(6)435 – Cod Ymarfer Rhan 8 – Rôl y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol

Cefndir a Diben

Deddfwyd Rheoliadau Adroddiadau Blynyddol Gwasanaethau Cymdeithasol Awdurdodau Lleol (Ffurf Ragnodedig) (Cymru) 2017 (“Rheoliadau 2017”) i nodi’r wybodaeth benodol sydd i’w chynnwys yn adroddiadau blynyddol awdurdodau lleol sy’n ymwneud â’u swyddogaethau gwasanaethau cymdeithasol, a phenawdau yr oedd yr wybodaeth ofynnol i’w chynnwys odanynt.

Mae’r Cod Ymarfer Rhan 8 – Rôl y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol (“y Cod Rhan 8”) a ddyroddwyd o dan Ran 8, adran 145(1) o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 (“Deddf 2014”) yn nodi’r pŵer i ddyroddi codau. Mae adran 145(3) o Ddeddf 2014 yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol weithredu’n unol ag unrhyw ofynion perthnasol sydd wedi’u cynnwys mewn cod a ddyroddir o dan adran 145(1) a rhoi sylw i unrhyw ganllawiau sydd wedi’u cynnwys ynddo.

Caniateir diwygio’r Cod Rhan 8 sy’n rhoi’r cyfle i ddyroddi canllawiau newydd i awdurdodau lleol i’w helpu i lunio eu hadroddiadau blynyddol gan eu cysoni â’r adroddiad hunanasesu corfforaethol sy’n ofynnol o dan Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021.

Mae Rheoliadau Adroddiadau Blynyddol Gwasanaethau Cymdeithasol Awdurdodau Lleol (Ffurf Ragnodedig) (Cymru) (Diwygio a Darpariaeth Drosiannol) 2023 yn diwygio Rheoliadau 2017 i ddiweddarau’r wybodaeth y mae rhaid ei chynnwys mewn adroddiadau blynyddol a phenawdau y mae’r wybodaeth ofynnol i’w darparu odanynt. Bydd hyn yn cyd-fynd â gofynion y Cod Rhan 8 diwygiedig.

Y weithdrefn

Drafft Negyddol.

Mae Gweinidogion Cymru wedi gosod drafft o’r Cod gerbron y Senedd. Os, o fewn 40 niwrnod (ac eithrio diwrnodau pan fo’r Senedd: (i) wedi’i diddymu neu (ii) ar doriad am fwy na phedwar diwrnod) i’r dyddiad y gosodir y drafft, bydd y Senedd yn penderfynu peidio â chymeradwyo’r Cod drafft, rhaid i Weinidogion Cymru beidio â dyroddi’r Cod.

Os na wneir penderfyniad, rhaid i Weinidogion Cymru ddyroddi’r Cod (ar ffurf y drafft), a daw’r Cod i rym ar ddiwrnod a bennir drwy orchymyn a wneir gan Weinidogion Cymru.

Gwaith craffu o dan Reol Sefydlog 21.7

Nodwyd y pwyntiau a ganlyn i gyflwyno adroddiad arnynt o dan Reol Sefydlog 21.7 mewn cysylltiad â’r Cod hwn.

1. Ar ddechrau'r Cod, mae datganiad yn nodi bod y Cod hwn yn dirymu'r Cod Rhan 8 a ddyroddwyd yn ôl y testun Saesneg "in March 2016". Fodd bynnag, yn y testun Cymraeg, mae'n nodi bod y Cod blaenorol wedi'i ddyroddi "ym **16** mis Mawrth 2016" sy'n cynnwys "16" ychwanegol ond nid yw'n gwneud synnwyr gramadegol. Felly, mae gwahaniaeth rhwng y testunau Cymraeg a Saesneg oherwydd yr "16" ychwanegol yn y cyfieithiad.
2. Mae gwefan Llywodraeth Cymru yn datgan bod y Cod a gyhoeddwyd wedi'i gyhoeddi gyntaf a'i ddiweddarau ddiwethaf ar 24 Mai 2019, felly mae rhywfaint o ddryswch wrth nodi fersiwn y Cod i'w ddirymu. Yn hyn o beth, y confensiwn yw cynnwys yr holl fanylion angenrheidiol gan gynnwys y dyddiad cyhoeddi, y fersiwn a'r ISBN a fydd yn helpu i nodi cyhoeddiadau megis Cod.
3. Yn y rhaglith, ym mharagraff 1, diffinnir Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 fel "y Ddeddf". Fodd bynnag, ym mharagraffau 2 a 3 o'r Cod, a phennawd Pennod 3 o'r Cod, nid yw'r diffiniad bob amser yn cael ei ddefnyddio ond caiff teitl y Ddeddf honno ei ailadrodd yn llawn.
4. Yn y testun Saesneg, mae teitl y Ddeddf yn anghywir ym mharagraff 1 gan y dylai fod cysylltnod yn sillafiad "Wellbeing". Yn nhestunau'r ddwy iaith, nodir teitl y Ddeddf yn anghywir hefyd yn y frawddeg gyntaf ym mharagraff 2 gan fod y flwyddyn "2014" ar goll (er y dylid defnyddio'r diffiniad ym mharagraff 2 ym mhob lle).
5. Ym mharagraff 4, ceir cyfeiriad at "adran 147" ond nid yw'n nodi lle y ceir y ddarpariaeth honno drwy gyfeirio yn unig at y gair 'Deddf' wedyn. Mewn lleoedd eraill, mae'r cyfeiriadau yn cynnwys y geiriau hynny neu deitl llawn Deddf yn y paragraff wrth nodi'r ddeddf benodol lle y ceir adran, e.e., "adran 8 **y Ddeddf**" ym mharagraff 15, ac "adran 27 **Deddf Plant 2004**" ym mharagraff 49.
6. Ym mharagraff 9, mae'r testun Saesneg yn cyfeirio at "a code of practice **issued** under section 145 of the Act". Yn y testun Cymraeg, cyfieithwyd "issued" fel "a gyflwynir" sy'n awgrymu ystyr "presented" neu "submitted" yn hytrach nag "issued". Yn flaenorol, yn y datganiad dirymu ar ddechrau'r Cod ac ym mharagraffau 1 a 6, defnyddiwyd y gair "gyhoeddwyd" neu amrywiad gramadegol "Cyhoeddir" i gyfieithu "issued" yn yr un cyd-destun sy'n cyfleu ystyr "issue" (fel y byddai "dyroddir" a ddefnyddir yn y Ddeddf). Felly, mae "a gyflwynir" fel y cyfieithwyd "issued" ym mharagraff 9 hefyd yn anghyson â'r hyn a geir yn y paragraffau cynharach hynny yn nhestun Cymraeg y Cod neu a geir yn y Ddeddf. Mae'r un broblem yn digwydd yn ddiweddarach ym mharagraffau 15, 41, 43, 52 a 82 o'r Cod mewn cyd-destunau tebyg.
7. Ym mharagraff 15 ac mewn lleoedd eraill yn y Cod, yn y testun Cymraeg, mae "role" wedi'i gyfieithu fel "swyddogaeth" wrth gyfeirio at "the role of the director of social

services". Fodd bynnag, mae "role" wedi'i gyfieithu'n flaenorol fel "rôl" yn nheitl y Cod hwn ac yn y Cod blaenorol ynghyd â'r Gorchymyn Diwrnod Penodedig cysylltiedig ar gyfer y Cod hwnnw – OS 2016/414 (Cy. 132). Felly, mae'r dewis gair yn anghyson â'r hyn a geir yn nhestun Cymraeg teitlau'r Cod presennol a'r Codau blaenorol. Mae'n wir y gall "swyddogaeth" gyfleu ystyr "role" fel y nodir yng Ngeiriadur Prifysgol Cymru, ond fe'i defnyddir hefyd i gyfieithu "function(s)" yn nhestun Cymraeg y Cod. O ganlyniad, mae'n golygu ei bod yn fwy anodd gwahaniaethu rhwng "role" a "function" yn nhestun Cymraeg y Cod. O ganlyniad, mae'n ymddangos y byddai'n well defnyddio "rôl" i gyfieithu "role" yn y cyd-destun hwn yn y Cod.

8. Ym mharagraff 45(d), mae'r testun Saesneg yn nodi "experiencing abuse **of** neglect" ond yn y testun Cymraeg mae wedi'i gyfieithu i olygu "experiencing abuse **or** neglect". Felly, mae gwahaniaeth ystyr rhwng y testunau Cymraeg a Saesneg. Mae drafftio darpariaethau eraill yn y testun Saesneg megis paragraff 45(c) yn awgrymu mai'r testun Cymraeg sy'n gywir.
9. Ym mharagraffau 81, 85 ac yn Atodiad 2, cyfieithwyd y term "well-being" fel "lles" yn y testun Cymraeg. Fodd bynnag, "llesiant" yw'r gair a ddefnyddir i gyfieithu "well-being" yn nhestun Cymraeg Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014, ac mewn lleoedd eraill yn y Cod hwn. Felly, mae'n anghyson â therminoleg y Ddeddf a gweddill y Cod. At hynny, mae hefyd yn gallu drysu darlennydd y testun Cymraeg gan fod "lles" wedi'i ddefnyddio i gyfieithu "welfare" mewn lleoedd eraill yn y Cod hwn megis y cofnodion yn Atodiad 1 o dan Ddeddf Iechyd Meddwl 1983, Deddf Iechyd Meddwl (Yr Alban) 1984 a Deddf Plant 1989, ac yn Atodiad 2 yn y cofnod ar gyfer "Lles".
10. Yn Atodiad 1, yn y golofn gyntaf o dan "Deddfiad", nodir darpariaethau penodol o'r deddfiad neu defnyddir yr ymadrodd "Y Ddeddf gyfan". Fodd bynnag, yn y cofnodion ar gyfer "Deddf Mabwysiadu 1976" a "Deddf Mabwysiadu a Phlant 2002" ni nodir unrhyw adrannau penodol ac ni ddefnyddir yr ymadrodd "Y Ddeddf gyfan", felly nid yw'n glir a geir y swyddogaethau yn y Deddfau cyfan hynny neu mewn unrhyw ddarpariaethau penodol ynddynt.
11. Yn Atodiad 1, yn y golofn gyntaf neu'r ail golofn, defnyddir yr ymadrodd "y Ddeddf" (neu amrywiad ar hynny) yn y cofnodion ar gyfer "Deddf Plant 1989", "Deddf Addysg 1996" a "Deddf Galluedd Meddyliol 2005" i gyfeirio yn ôl pob tebyg at y Deddfau penodol hynny. Fodd bynnag, diffiniwyd y term "y Ddeddf" yn flaenorol i olygu Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 ym mharagraff 1 o'r Cod hwn. Felly, gallai defnyddio'r ymadrodd "y Ddeddf" beri dryswch yn y cofnodion hyn yn Atodiad 1 gan ei fod eisoes yn derm diffiniedig ar gyfer Deddf wahanol.
12. Yn Atodiad 1, yn y golofn gyntaf, ceir cofnod ar gyfer "**Y** Ddeddf **hon**" y mae'n ymddangos ei bod yn cyfeirio at Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant

(Cymru) 2014. Fodd bynnag, diffiniwyd Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 eisoes fel “**y** Ddeddf” ym mharagraff 1 o’r Cod hwn. Felly, dylid defnyddio’r term diffiniedig “**Y** Ddeddf” yng ngholofn gyntaf y cofnod yn hytrach nag “**Y** Ddeddf **hon**”. At hynny, defnyddiwyd “y Ddeddf hon” hefyd yn ail golofn y cofnod ar gyfer “Deddf Iechyd y Cyhoedd (Rheoli Clefydau) 1984” wrth gyfeirio yn ôl pob tebyg at y Ddeddf honno yn hytrach nag at Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 sy’n ychwanegu at y dryswch.

13. Yn Atodiad 1, yn yr ail golofn ar gyfer y cofnod “Deddf Iechyd Meddwl 1983”, mae gwahaniaeth bach rhwng y testunau Cymraeg a Saesneg. Mae’r testun Saesneg yn cyfeirio at “approved mental health **professionals**” ond nid oes gair i gyfateb i “professionals” yn y testun Cymraeg.

14. Mae’r Memorandwm Esboniadol yn nodi “*Mae’r Cod Ymarfer Rhan 8 – Rôl y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol (“y Cod Rhan 8”) a ddyroddwyd o dan Ran 8, adran 145(1) o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 (“Deddf 2014”) yn nodi’r gofynion amrywiol ar gyfer yr adroddiad blynyddol.*” Gall hyn beri dryswch i’r darllenydd gan fod adran 145 o Ddeddf 2014 yn nodi’r pŵer i ddyroddi codau ac mai adran 144A o Ddeddf 2014 sy’n nodi’r gofynion ar gyfer yr adroddiad blynyddol.

Ymateb y Llywodraeth

Mae angen ymateb gan Lywodraeth Cymru.

Trafodaeth y Pwyllgor

Trafododd y Pwyllgor yr offeryn yn ei gyfarfod ar 22 Ionawr 2024 ac mae'n cyflwyno adroddiad i'r Senedd yn unol â'r pwyntiau adrodd uchod.

